

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2017/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2023/1

Karar Tarihi : 9/3/2023

R.G.Tarih-Sayı : 12/7/2023-32246

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Anadolu Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. Genç Anadolu Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir ve gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiyeye bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Genç Anadolu Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Ömer DURSUN tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerden Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 247.550 TL ve giderler toplamının 247.550 TL olduğu anlaşılmıştır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 225.025 TL olup bu tutarın 38.775 TL'si üye giriş aidatı ve 186.250 TL'si üye yıllık aidatlarından oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede Genel Merkez gelirlerinin 2820 sayılı Kanun'a uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Partiye gönderilen yazıda 2016 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve aşağıdaki tabloda ayrıntıları verilen toplam 225.025 TL tutarında gelire ilişkin gönderilen tek makbuzun mevzuatta belirtilen şartları taşımadığı görülmüş ve bu hususun izahı istenmiştir.

Yevmiye No.	Gelir Makbuzu Tarihi/No.	Açıklama	Tutar (TL)
1 ve 2	4/3/2016/4	Üye giriş aidatı, üye aidatı toplamı aktif ŞAHİN ve 24 Arkadaşı	225. 025
TOPLAM:			225. 025

Parti tarafından verilen cevapta, 2016 bilançosuna ait il ilçeler ve genel merkez bütçelerinin incelenmesi neticesinde hesaplamada art niyet olmaksızın eksik veya fazla toplandığı ve gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir. Parti cevabında ek olarak kanıtlayıcı bir belge göndermemiş ve belirtilen eksikleri gidermemiştir.

2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde; partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirlerinin, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınacağı sağlanan gelirin türü ve miktarıyla gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında bulunmamaktadır.

2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında mali denetim sonunda o siyasi partinin kanuna uygun olmayan gelirler ile giderleri tespit edilirse bu gelir ve giderlerin Hazineye gelir kaydedilmesine karar verileceği belirtilmiştir.

Mezkûr Kanun'un 76. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükümlerine aykırı olarak gelir edildiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının karşılığının Hazineye irat kaydedilmesine karar verileceği, anılan maddenin dördüncü fıkrasında ise Kanun'un 69. maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelirin Hazineye irat kaydedileceği belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun tarafından belirlenen usule aykırı olarak elde edilen toplam 225.025 TL gelir karşılığı parti malvarlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddesi uyarınca Hazineye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Ancak Anayasa Mahkemesinin 5/6/2021 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 29/4/2021 tarihli ve E.2020/4, K.2021/5 sayılı kararında, Genç Anadolu Partisinin 2820 sayılı Kanun’un 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine ve Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun’un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine karar verilmiştir.

Açıklanan sebeplerle 2820 sayılı Kanun tarafından belirlenen usule aykırı olarak elde edilen toplam 225.025 TL gelir hakkında yapılacak işlem bulunmamaktadır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 22.525 TL olup bu tutarın 8.125 TL’si üye giriş aidatı ve 14.400 TL’si üye yıllık aidatı gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun’a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 225.025 TL olup bu tutarın 40.250 TL’si temsil ve ağırlama giderleri, 45.500 TL’si kırtasiye ve büro giderleri, 50.012 TL’si taşıma giderleri, 44.113 TL’si seyahat giderleri, 45.150 TL’si kira giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede Genel Merkez giderlerinin 2820 sayılı Kanun’a uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Partiye gönderilen yazıda 2016 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve aşağıdaki tabloda ayrıntıları verilen toplam 247.550 TL tutarındaki harcamaların fatura veya fatura yerine geçen belgeler ile sözleşme yerine gider makbuzu ile gerçekleştirilme nedenlerinin açıklanması istenmiştir.

Yevmiye No.	Gider Makbuzu Tarihi/Sayısı	Açıklama	Tutar (TL)
1	27/7/2016/13	Temsil ve ağırlama	40. 250
2	11/8/2016/14	Kırtasiye	68. 025

3	12/10/2016/15	Taşıma ve seyahat	94. 125
4	14/12/2016/16	Kira	45. 150
Toplam:			247. 550

Not: Kırtasiye giderlerinin 22.525 TL'si il örgütü gideri olarak yapılmıştır.

Parti tarafından verilen cevapta, 2016 ve 2017 bilançosuna ait il ilçeler ve genel merkez bütçelerinin incelenmesi neticesinde hesaplamada art niyet olmaksızın eksik veya fazla toplandığı ve gerekli düzeltmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında *"Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir."*, 75. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir"* denilmiştir.

Parti yukarıdaki tabloda belirtilen harcamaların belgelendirmesi için gider pusulası başlığını taşıyan evrakları kanıtlayıcı evrak olarak sunmuştur. Ancak gider pusulası 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 234. maddesinde açıklanmış ve anılan Kanun'un 227. maddesinde yer alan *"Maliye Bakanlığı, düzenlenmesi mecburi olan belgelerde bulunması zorunlu bilgileri belirlemeye ve bu belgelerden uygun gördüklerine, düzenlenme saatinin yazılması mecburiyeti getirmeye yetkilidir."* hükmüne istinaden 1/2/1994 tarihli ve 21536 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 225 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin (2) numaralı bölümünde mezkur Tebliğ'in ekinde yer alan gider pusulasının anlaşmalı matbaalara bastırılacağı veya notere tasdik ettirileceği belirtilmiş ve anlaşmalı matbaalarda bastırılması ve kullanılmasında *"Vergi Usul Kanunu uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtımı Hakkında Yönetmelik"* hükümlerine uyulacağı ifade edilmiştir.

Bahsi geçen Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtımı Hakkında Yönetmelik'in 8. maddesinin üçüncü fıkrasında ise

anlaşmalı matbaaların gider pusulasını mezkûr Yönetmelik'in ekinde yer alan özel işareti (Maliye Bakanlığı amblemi) koyarak basacakları belirtilmiştir.

Partinin kanıtlayıcı evrak olarak sunduğu belgelerde, açıklanan mevzuat hükümlerinde belirtilen şartlar bulunmamaktadır. 213 sayılı Kanun'un 227. maddesinin üçüncü fıkrasında belgelerin öngörülen zorunlu bilgileri taşımaması hâlinde vergi kanunları bakımından hiç düzenlenmemiş sayılacağı belirtilmiştir. Partinin Anayasa Mahkemesine sunduğu belgeler, gerekli şartları taşımadığından gider pusulası olarak değil ancak gider makbuzu olarak değerlendirilebilecektir.

Yukarıdaki açıklamalarla gereğince kira sözleşmesi yapılmadan gider makbuzu ile kira ödemesinin yapıldığı ve belirtilen diğer giderler için ise fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevası olan diğer tevsik edici belgenin gönderilmediği tespit edilmiştir (AYM, E.2016/7, (siyasi parti mali denetimi) K.2020/7, 21/05/2020).

Bu hâliyle yukarıda tabloda ayrıntısı verilen 22.525 TL'lik il örgütüne ait kırtasiye gideri düşüldükten sonra kalan 225.025 TL gider toplamının 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Ancak Anayasa Mahkemesi 5/6/2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 29/4/2021 tarihli ve E.2020/4, K.2021/5 sayılı kararında, Genç Anadolu Partisinin 2820 sayılı Kanun'un 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine ve Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine karar vermiştir.

Açıklanan sebeplerle 2820 sayılı Kanun tarafından belirlenen usule aykırı olarak elde edilen toplam 225.025 TL gelir hakkında yapılacak işlem bulunmamaktadır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Parti il örgütlerinin giderleri toplamı 22.525 TL olup bu tutarın tamamı kırtasiye giderlerinden oluşmaktadır.

13. Genel Merkez giderleri bölümünde açıklanan sebeplerle 22.525 TL gider toplamının 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye gelir kaydedilmesi gerekmele birlikte gene aynı kısımda belirtilen sebeplerle yapılacak işlem bulunmamaktadır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Genç Anadolu Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olmayan 225.025 TL gelir ve 247.550 TL gider olmak üzere toplam 472.575 TL karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanun'a uygun olmayan 225.025 TL gelir ve 247.550 TL gider olmak üzere toplam 472.575 TL karşılığı Parti mal varlığı hakkında yapılacak işlem bulunmadığına,

Esas Sayısı : 2017/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2023/1

C. Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 247.550 TL gelir ve 247.550 TL gider toplamının 2820 sayılı Kanun'a uygun olmadığı belirlenenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

9/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE